

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અનામત રાખેલ : ૩૦/૦૬/૨૦૨૬

ચુકાદો જાહેર કર્યો : ૧૦/૦૭/૨૦૨૬

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

આર/ફર્સ્ટ અપીલ નં. ૨૯૮૬/૨૦૨૧

વિથ

સિવિલ એપ્લિકેશન (સ્ટે માટે) નં. ૧/૨૦૨૧ ઇન આર/ફર્સ્ટ અપીલ નં.

૨૯૮૬/૨૦૨૧

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. સી. દોશી

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા	ના

=====

સ્વસ્તિ તપા પાત્રા તે ચંદ્ર શેખર પાત્રા ની પત્ની

વિરુદ્ધ

મનસુખભાઈ આંબાભાઈ તળપદા

=====

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા તરફે શ્રી એમ.એસ. પડાલિયા (૭૪૦૬) વતી શ્રી એસ.એમ.

કીકાણી

સામાવાળા તરફે શ્રી મીત ડી. પાનસુરીયા (૧૦૧૭૦) સાથે વરિષ્ઠ વકીલ સુશ્રી
મેઘા જાની

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી જે. સી. દોશી

સીએવી ચુકાદો

૧. હાલની પ્રથમ અપીલ અપીલકર્તા (મૂળ પ્રતિવાદી) દ્વારા વિદ્વાન પ્રિન્સિપાલ સિનિયર સિવિલ જજ, જામનગર દ્વારા સ્પેશિયલ સિવિલ સૂટ નં. ૨૮/૨૦૧૯ માં પસાર કરાયેલા તારીખ ૩૦.૪.૨૦૨૧ ના ચુકાદા અને હુકમનામા સામે કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજર, ૧૯૦૮ (ટૂંકમાં “ધી કોડ”) ની કલમ ૯૬ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી છે, જેના દ્વારા વાદીનો નાણાં વસૂલાતનો દાવો મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો અને પ્રતિવાદી વાર્ષિક ૧૮% ના વ્યાજ સાથે રૂ. ૫૬,૦૦,૦૦૦/- ચૂકવવા માટે જવાબદાર ઠર્યા હતા.

૧.૧ ત્યારબાદ, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે ટાઈપોગ્રાફિકલ ભૂલ જણાતાં ધી કોડની કલમ ૧૫૨ હેઠળ નવો હુકમ પસાર કરીને ચુકાદા અને હુકમનામામાં સુધારો કર્યો હતો અને ઠરાવ્યું હતું કે વાદી દાવો દાખલ કર્યાની તારીખથી વસૂલાત સુધી વાર્ષિક ૬% ના વ્યાજ સાથે રૂ. ૫૬,૦૦,૦૦૦/- વસૂલ કરવા માટે હકદાર છે, જેના દ્વારા વ્યાજનો દર ૧૮% થી સુધારીને ૬% કરવામાં આવ્યો હતો.

૨. સુવિધા અને સંક્ષિપ્તતા ખાતર, પક્ષકારોને વિજ્ઞાન ટ્રાયલ કોર્ટ સમક્ષ તેમની મૂળ સ્થિતિ મુજબ ઉદ્દેખ કરવામાં આવ્યો છે.

૩. કેસની સંક્ષિપ્ત હકીકતો નીચે મુજબ છે:-

૩.૧ વાદી ઘણા વર્ષોથી જામનગર ખાતે બ્રાસ પાર્ટ્સ અને એસએસ હાર્ડવેર મટિરિયલ્સના વેચાણના વ્યવસાયમાં રોકાયેલા છે. પ્રતિવાદીએ તારીખ ૨૪.૦૧.૧૭ થી ૨૧.૦૩.૧૭ દરમિયાન અનુક્રમે ઈન્વોઈસ નં. ૩૧, ૩૮, ૩૯, ૪૨, ૪૬ હેઠળ રૂ. ૬૨,૮૬,૨૫૦/- ની કિંમતનો માલ ખરીદ્યો હતો જેની સામે પ્રતિવાદીએ રૂ. ૨૦,૮૦,૦૦૦/- ની ચુકવણી કરી છે અને રૂ. ૪૨,૦૬,૨૫૦/- ની રકમ પ્રતિવાદી દ્વારા વાદીને ચૂકવવાપાત્ર અને બાકી રહે છે.

૩.૨ કે પ્રતિવાદી પાસેથી સદર રકમ વસૂલ કરવાના અનેક પ્રયાસો કરવા છતાં, જેમાં પ્રતિવાદી ખોટા બહાના કાઢીને કાયદેસરની બાકી રકમ ચૂકવવાનું ટાળતા રહ્યા, તે નિષ્ફળ રહ્યા છે. ચુકવણીના બદલામાં પ્રતિવાદી દ્વારા જારી કરાયેલા ચેક બેંકરો સમક્ષ રજૂ કરતાં નકારવામાં આવ્યા છે અને વાદીચૂકવાયેલા પરત કર્યા છે.

૩.૩ વાદીએ અપીલકર્તા/પ્રતિવાદી દ્વારા પહેલેથી જ ચૂકવવામાં આવેલ રૂ. ૨૦,૮૦,૦૦૦/- બાદ કર્યા પછીની બાકી રહેતી રૂ. ૪૨,૦૬,૨૫૦/- ની રકમ, દાવો દાખલ કર્યાની તારીખથી વસૂલાત સુધીના વ્યાજ સાથે વસૂલ કરવા

માટે દાવો દાખલ કર્યો હતો.

૩.૪ દાવો સુનાવણી માટે ઘણી તારીખો પર મુલતવી રાખવામાં આવ્યો હતો. પ્રતિવાદી પર સમન્સની યોગ્ય બજવણી છતાં, પ્રતિવાદીએ લેખિત કેફિયત દાખલ કરી ન હતી અને દાવાની કાર્યવાહીમાં ભાગ લીધો ન હતો. પ્રતિવાદીના વકીલે હાજર ન રહેવાનું પસંદ કર્યું હતું. પરિણામે, વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે એકપક્ષીય રીતે દાવાની સુનાવણી અને નિર્ણય કરવાની પ્રક્રિયા હાથ ધરી હતી, જેના પરિણામે વાદીની તરફેણમાં વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમનામું પસાર થયું હતું.

૩.૫ આ રીતે પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને હુકમનામાથી વ્યથિત થઈને, પ્રતિવાદીએ હાલની પ્રથમ અપીલ દાખલ કરેલ છે.

૪. અપીલકર્તા/પ્રતિવાદી તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી એમ.એસ. પડાલિયા વતી વિદ્વાન વકીલ શ્રી એસ.એમ. કીકાણી અને સામાવાળા/વાદી તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલ શ્રી મીત પાનસુરીયાની સહાયતા મેળવતા વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ સુશ્રી મેઘા જાનીને સાંભળવામાં આવ્યા.

૫. વિદ્વાન વકીલ શ્રી કીકાણીએ બે ગણી રજૂઆતો કરી હતી. તેઓ વધુમાં રજૂઆત કરશે કે દાવો પ્રતિવાદી સામે એકપક્ષીય રીતે ચાલ્યો હતો, કારણ કે પ્રતિવાદીનું પ્રતિનિધિત્વ કરતા વકીલે લેખિત કેફિયત દાખલ કરી ન હતી અને દાવાની કાર્યવાહીમાં ભાગ લીધો ન હતો, જેના કારણે આખરે ટ્રાયલ કોર્ટે

એકપક્ષીય હુકમનામું પસાર કર્યું હતું. વકીલની બેદરકારીના કારણે પ્રતિવાદીને પોતાનો બચાવ રજૂ કરવાની તક મળી ન હતી. તેથી, વિદ્વાન વકીલ શ્રી કીકાણી રજૂઆત કરશે કે ઓડી અલ્ટરમ પાર્ટમના સિદ્ધાંત હેઠળ, પ્રતિવાદીએ અરજ કરી હતી કે તેમને લેખિત કેફિયત દાખલ કરવા અને પોતાનો બચાવ રજૂ કરવા માટે વધુ એક તક આપવામાં આવે, જેથી તેઓ સાબિત કરી શકે કે વાદી દ્વારા પૂરો પાડવામાં આવેલ માલ હલકી ગુણવત્તાનો હતો અને પ્રતિવાદી સામે કોઈ રકમ બાકી નથી.

૫.૧ વિદ્વાન વકીલ શ્રી કીકાણી વધુમાં રજૂઆત કરશે કે વાદગ્રસ્ત ચુકાદાનું અવલોકન કરતાં, એવું જણાય છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે પોતાના મનનો ઉપયોગ કર્યો ન હોય તેવું જણાય છે. તેઓ વધુમાં રજૂઆત કરશે કે વાદીનો કેસ એવો હતો કે તેઓ પ્રતિવાદીને ડ્રાસ પાર્ટ્સ અને હાર્ડવેર મટિરિયલ્સ વેચતા હતા અને રૂ. ૪૨,૦૬,૨૫૦/- બાકી હતા. જોકે, વાદગ્રસ્ત ચુકાદાના ફકરા ૧૦, ૧૧ અને ૧૨ માં, ટ્રાયલ કોર્ટે એવા તારણો નોંધ્યા હતા કે પ્રતિવાદીએ વાદી પાસેથી રૂ. ૪,૭૬,૦૬૫/- ના બટાટા ખરીદ્યા હતા અને વાદી કંપની ટેલિફોનિક સેવાઓ અને જોડાણો (રૂ. ૨૭,૫૩૫/-) તરફ ચુકવણી મેળવવા હકદાર હતી. આ તારણોને વાદીના વાસ્તવિક કેસ સાથે કોઈ સંબંધ નથી. તેઓ વધુમાં રજૂઆત કરશે કે ચુકાદાના ફકરા ૧૧ માં વાર્ષિક ૬% ના દરે વ્યાજ મંજૂર કરતું તારણ છે, જ્યારે તે જ ચુકાદાનો હુકમનો ભાગ વાર્ષિક ૧૮% વ્યાજ દર્શાવે છે. આ અસંગતતા વધુમાં મનના

સંપૂર્ણ બિન-ઉપયોગનું પ્રદર્શન કરે છે અને તાર્કિક જોડાણ દર્શાવે છે કે અપીલમાં વાદગ્રસ્ત ચુકાદો સભાન વિચારણાની ગેરહાજરીમાં યાંત્રિક રીતે દાવાનો નિકાલ કરીને પસાર કરવામાં આવ્યો છે.

પ.૨ ઉપરોક્ત દલીલોના આધારે, વિદ્વાન વકીલ શ્રી કીકાણીએ રજૂઆત કરી હતી કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે કાં તો અન્ય બાબતમાંથી ચુકાદો કોપી-પેસ્ટ કર્યો હતો અથવા બે અલગ અલગ ચુકાદાઓને એકસાથે જોડી દીધા હતા, જે બિન-ઘરાદાપૂર્વકનો અભિગમ અને મનનો બિન-ઉપયોગ દર્શાવે છે.

પ.૩ પોતાની દલીલના સમર્થનમાં, વિદ્વાન વકીલ શ્રી કીકાણીએ જી. રત્ન રાજ (મૃતક કાયદેસરના વારસદારો મારફત) વિ. મુથુકુમારસામી, એ.આઈ.આર. ૨૦૧૯ એસસી (સપિલ.) ૨૪૧ ના કેસમાં સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર આધાર રાખ્યો હતો અને રજૂઆત કરી હતી કે ધી કોડના ઓર્ડર ૯ રૂલ ૧૩, ઓર્ડર ૯ રૂલ ૬, ઓર્ડર ૧૭ રૂલ ૨ અને ઓર્ડર ૧૭ રૂલ ૩ ના સંયુક્ત વાંચન પર, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે જ્યારે દાવો સુનાવણી માટે લેવામાં આવ્યો ત્યારે સમન્સની બજવણી છતાં પ્રતિવાદીઓ ગેરહાજર હતા અને તદનુસાર વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે હુકમનામું પસાર કર્યું હતું, આપું હુકમનામું એકપક્ષીય હુકમનામું હતું અને ધી કોડના ઓર્ડર ૯ રૂલ ૧૩ હેઠળ તેને રદ કરી શકાય છે. તેથી તેઓ રજૂઆત કરશે કે વર્તમાન કેસમાં પણ તે જ સિદ્ધાંત લાગુ થશે.

પ.૪ ઉપરોક્ત રજૂઆતો પર, વિદ્વાન વકીલ શ્રી કીકાણી અરજ કરે છે કે હાલની

પ્રથમ અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે, વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમનામું રદ કરવામાં આવે અને પ્રતિવાદીને લેખિત કેફિયત દાખલ કરવાની અને પોતાનો બચાવ રજૂ કરવાની સ્વતંત્રતા આપીને નવેસરથી વિચારણા માટે બાબત પરત રિમાન્ડ કરવામાં આવે.

૬. તેનાથી વિપરીત, વાદી તરફે વિદ્વાન વકીલ શ્રી પાનસુરીયાની સહાયતા મેળવતા વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ સુશ્રી મેઘા જાની રજૂઆત કરશે કે પ્રતિવાદી, ધી કોડની કલમ ૯૬ હેઠળ દાખલ કરાયેલી અપીલમાં, એવી રીતે દલીલ કરી શકે નહીં જાણે તેઓ ધી કોડના ઓર્ડર ૯ રૂલ ૧૩ હેઠળ એકપક્ષીય હુકમનામું રદ કરવા માગતા અરજદાર હોય. તેઓ વધુમાં રજૂઆત કરશે કે વિદ્વાન વકીલ શ્રી કીકાણી દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલ માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતનો ચુકાદો એકપક્ષીય હુકમનામું રદ કરવા સંબંધિત છે, અને તેનો સિદ્ધાંત ધી કોડની કલમ ૯૬ હેઠળ પ્રતિવાદી દ્વારા દાખલ કરાયેલી અપીલમાં લાગુ કરી શકાય નહીં. તેઓ રજૂઆત કરે છે કે ધી કોડના ઓર્ડર ૯ રૂલ ૧૩ હેઠળ એકપક્ષીય હુકમનામું રદ કરવાની અરજીમાં આવતા માપદંડો તદ્દન અલગ છે અને ધી કોડની કલમ ૯૬ હેઠળ પ્રથમ અપીલની સુનાવણી કરતી વખતે તેને લાવી શકાય નહીં.

૬.૧ વિદ્વાન વકીલ સુશ્રી મેઘા જાનીએ તદનુસાર અપીલ ફગાવી દેવા અરજ કરી હતી. તેઓ વધુમાં રજૂઆત કરશે કે વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમનામામાં આવેલી ટાઇપોગ્રાફિકલ ભૂલ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા ધી કોડની કલમ ૧૫૨

હેઠળ સુધારી લેવામાં આવી છે અને તેથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી કીકાણીની મનના બિન-ઉપયોગની દલીલમાં કોઈ તથ્ય નથી. તેઓ વધુમાં રજૂઆત કરશે કે પ્રતિવાદીને બ્રાસ પાર્સ અને એસએસ હાર્ડવેર મટિરિયલ્સ વેચવા બદલ રૂ. ૪૨,૦૬,૨૫૦/- ની વસૂલાત માગતા દાવામાં વાદીએ આંક ૨૬ થી ૩૪ પર પ્રતિવાદી દ્વારા જારી કરાયેલા ચેક અને ખાતાવહીની સરખામણી કરેલી નકલ સહિત પૂરતા પુરાવા રજૂ કર્યા છે અને પોતાનો કેસ સાબિત કર્યો છે. તેઓ વધુમાં રજૂઆત કરશે કે ચેક રિટર્નના કેસમાં પ્રતિવાદીને સક્ષમ કોર્ટ દ્વારા દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા છે અને હાલમાં દોષિત ઠરાવવા સામેની અપીલ વિદ્વાન સેશન્સ કોર્ટ સમક્ષ પેન્ડિંગ છે. આ દલીલમાં, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ સુશ્રી જાનીએ રજૂઆત કરી હતી કે એકપક્ષીય રીતે ચાલેલા દાવામાં વાદીએ પ્રતિવાદી સામેનો કેસ સાબિત કરવાનો પોતાનો બોજો નિભાવ્યો છે. આ હુકમનામું એકપક્ષીય રીતે પસાર થયું હોવા છતાં, માન્ય અને અસરકારક હુકમનામું છે. તેઓ વધુમાં રજૂઆત કરશે કે પ્રતિવાદી હુકમનામું રદ કરવા માટે કોઈપણ સંજોગો દર્શાવવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે.

૬.૨ ઉપરોક્ત રજૂઆતો પર, વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ સુશ્રી મેઘા જાની પ્રથમ અપીલ ફગાવી દેવા અરજ કરે છે.

૭. મેં સંબંધિત પક્ષકારોના વિદ્વાન વકીલોને સાંભળ્યા છે અને વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમનામા તેમજ દાવાના આર એન્ડ પી નું પણ અવલોકન કર્યું છે.

૮. આ કોર્ટની વિચારણા માટે ઉપસ્થિત થતા પ્રશ્નો એ છે કે શું પ્રતિવાદી એવો કેસ બનાવે છે કે વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમનામું, પ્રતિવાદીની ગેરહાજરીમાં પસાર થયું હોવાથી, માત્ર તે એકપક્ષીય હુકમનામું છે તે કારણસર રદ કરવાને પાત્ર છે? અને શું વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે મનના ઉપયોગ વિના વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમનામું પસાર કર્યું હતું? શું હુકમ?

૯. વિદ્વાન વકીલ શ્રી કીકાણીની દલીલનો ભાર એ છે કે વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમનામું પ્રતિવાદીની ગેરહાજરીમાં પસાર થયું હોવાથી, તે એકપક્ષીય હુકમનામું હોવાથી, વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમનામું રદ કરવું જરૂરી છે અને પ્રતિવાદીને પોતાના કેસનો બચાવ કરવાની એક તક આપવી જોઈએ અને તેના માટે જી. રત્ન રાજ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદા પર ભારે આધાર રાખવામાં આવ્યો છે.

૧૦. વાસ્તવિક પાસાં પર, એ નિર્વિવાદ છે કે જ્યારે દાવો સુનાવણી માટે લેવામાં આવ્યો ત્યારે સમન્સની યોગ્ય બજવણી છતાં પ્રતિવાદીએ દાવાની કાર્યવાહીમાં હાજર ન રહેવાનું પસંદ કર્યું હતું. પરિણામે, દાવો પ્રતિવાદી સામે એકપક્ષીય રીતે આગળ વધ્યો અને વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમનામામાં પરિણમ્યો.

૧૧. એકપક્ષીય હુકમનામાની દલીલનું મૂલ્યાંકન કરતી વખતે, આ કોર્ટે પક્ષકારોની ઉપસ્થિતિ અને ગેરહાજરીના પરિણામોને નિયંત્રિત કરતી ધી કોડના ઓર્ડર ૯ ની સંબંધિત જોગવાઈઓ પર વિચાર કર્યો હતો. ઓર્ડર ૯

રૂલ ૬ પ્રક્રિયા પૂરી પાડે છે જ્યારે માત્ર વાદી હાજર થાય છે અને પ્રતિવાદી હાજર થતો નથી. ઓર્ડર ૯ રૂલ ૧૧ ઘણા પ્રતિવાદીઓમાંથી એક અથવા વધુની ગેરહાજરીના કિસ્સામાં પ્રક્રિયા પૂરી પાડે છે. ઓર્ડર ૯ રૂલ ૭ પ્રક્રિયા પૂરી પાડે છે જ્યારે પ્રતિવાદી મુલતવી રાખેલી સુનાવણીની તારીખે હાજર થાય છે અને પોતાની અગાઉની ગેરહાજરી સમજાવવા માગે છે. ઓર્ડર ૯ રૂલ ૧૩ પ્રતિવાદી સામેના એકપક્ષીય હુકમનામાને રદ કરવાની પ્રક્રિયા પૂરી પાડે છે. તે જ સમયે, ધી કોડની અન્ય જોગવાઈઓ પણ જોવાની જરૂર છે. ઓર્ડર ૧૫ રૂલ ૨ પૂરી પાડે છે કે જો ઘણા પ્રતિવાદીઓમાંથી કોઈ એક વિવાદમાં ન હોય, તો કોર્ટ આવા પ્રતિવાદી સામે તરત જ ચુકાદો આપવા આગળ વધી શકે છે. ઓર્ડર ૧૭ રૂલ ૨ પૂરી પાડે છે કે જો કોઈ પક્ષ નિયત દિવસે હાજર થવામાં નિષ્ફળ જાય, તો બાબત દાવાના નિકાલ માટે ઓર્ડર ૯ પર પાછી જાય છે. ઓર્ડર ૧૭ રૂલ ૩ પૂરી પાડે છે કે પુરાવા રજૂ કરવામાં, સાક્ષીઓની હાજરી કરાવવામાં અથવા દાવાની પ્રગતિ આગળ વધારવા માટે જરૂરી અન્ય કોઈપણ કાર્ય કરવામાં પક્ષકારની નિષ્ફળતા હોવા છતાં અદાલત દાવાનો નિર્ણય કરવા આગળ વધી શકે છે.

૧૨. એ નોંધવું યોગ્ય છે કે ધી કોડના ઓર્ડર ૯ રૂલ ૧૩ હેઠળ એકપક્ષીય હુકમનામું રદ કરવા માટે, અરજદારે નીચેના બે ગ્રાઉન્ડ્સમાંથી એક સંતોષવું આવશ્યક છે: (૧) તેના પર સમન્સની યોગ્ય રીતે બજાવણી કરવામાં આવી ન હતી; અથવા (૨) જ્યારે દાવો સુનાવણી માટે લેવામાં આવ્યો ત્યારે પૂરતા કારણના લીધે તેને હાજર રહેતાં અટકાવવામાં આવ્યો હતો.

૧૩. માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી વિવિયન બોઝ દ્વારા લખાયેલા સંગ્રામ સિંહ વિ.

ઇલેક્શન ટ્રિબ્યુનલ, કોટાહ, એ.આઈ.આર. ૧૯૫૫ એસસી ૪૨૫ ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે ઓર્ડર ૧૭ રૂલ ૨ સાથે વંચાણે લેતાં ઓર્ડર ૯ રૂલ ૬ ના આંતરસંબંધની તપાસ કરી છે. ફક્ત ૨૪ થી ૩૩ માં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું:-

“૨૪. ઓર્ડર ૯ નો નિયમ ૧ એવું કહીને શરૂ થાય છે કે

‘સમન્સમાં પ્રતિવાદીને હાજર રહેવા અને જવાબ આપવા માટે નિર્ધારિત કરેલા દિવસે...’

અને તે ઓર્ડરના બાકીના નિયમો તેના પર પરિણામલક્ષી છે. આ બાબત નિયમ ૬ (૧) (સી) માં ‘મોકૂફી’ શબ્દના, નિયમ ૭ માં ‘મુલતવી’ ના અને નિયમ ૧ માં ‘મુલતવી’ ના ઉપયોગ દ્વારા ભારપૂર્વક જણાવવામાં આવી છે. તેથી, આપણે એ સ્થિતિ પર પહોંચીએ છીએ કે ઓર્ડર ૯, નિયમ ૬ (૧) (એ), જે નિયમ પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, તે દાવાની પ્રથમ સુનાવણી સુધી સીમિત છે અને ‘ત્યારપછીની સુનાવણીઓને’ ‘પોતાની મેળે’ લાગુ પડતો નથી.

૨૫. હવે નિયમ ૬ નું વિશ્લેષણ કરીએ અને પ્રથમ સુનાવણી પર તેની અસર તપાસીએ. જ્યારે વાદી હાજર થાય છે અને જ્યારે દાવો સુનાવણી માટે લેવામાં આવે છે ત્યારે પ્રતિવાદી હાજર થતો નથી, જો એ સાબિત થાય કે

સમન્સ યોગ્ય રીતે બજાવવામાં આવ્યું હતું

‘(એ)... કોર્ટ ‘એકપક્ષીય’ રીતે આગળ વધી શકે છે’.

સમગ્ર પ્રશ્ન એ છે કે, આ શબ્દોનો અર્થ શું છે? આ અંગે ન્યાયિક અભિપ્રાય તીવ્રપણે વહેંચાયેલો છે. એક તરફ વોલેસ, જે. દ્વારા રજૂ કરાયેલો ઢ્રષ્ટિકોણ છે કે ‘એકપક્ષીય’ નો અર્થ માત્ર બીજા પક્ષની ગેરહાજરીમાં થાય છે, અને બીજી તરફ ઓ’સુલીવાન, જે. નો ઢ્રષ્ટિકોણ છે કે તેનો અર્થ એવો થાય છે કે જ્યાં સુધી પ્રતિવાદી પોતાની ગેરહાજરી માટે સારું કારણ ન દર્શાવે ત્યાં સુધી કાર્યવાહી પૂર્ણ થાય ત્યાં સુધી પ્રતિવાદી વિના આગળ વધવાની કોર્ટને સ્વતંત્રતા છે. બાકીના નિર્ણયો, અને તેમાંના ઘણા છે, તે બેમાંથી એક અથવા બીજા ઢ્રષ્ટિકોણને અપનાવે છે.

૨૬. અમારા મતે, વોલેસ, જે. અને અન્ય ન્યાયાધીશો જે સમાન વિચારધારા અપનાવે છે તેઓ સાચા છે. જેમ કે અમે પહેલેથી જ અવલોકન કર્યું છે તેમ, અમારી પ્રક્રિયાના કાયદા એ સિદ્ધાંત પર આધારિત છે કે, શક્ય હોય ત્યાં સુધી, અદાલતમાં કોઈ કાર્યવાહી કોઈ વ્યક્તિની ગેરહાજરીમાં તેના ગુક્સાન માટે હાથ ધરવી જોઈએ નહીં. અલબત્ત અપવાદો છે, અને આ તેમાંનો એક છે. જ્યારે પ્રતિવાદીને સમન્સ બજાવવામાં આવ્યું હોય અને તેને અપીલ કરવાની તક આપવામાં આવી હોય, ત્યારે જો તે હાજર ન થાય, તો કોર્ટ તેની ગેરહાજરીમાં આગળ વધી શકે છે. પરંતુ, એ નોંધવું જોઈએ કે, કોર્ટને ‘એકપક્ષીય’ હુકમ કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો નથી. અલબત્ત તે

‘એકપક્ષીય’ રીતે આગળ વધી રહી છે તે હકીકત તેની કાર્યવાહીની મિનિટ્સમાં નોંધવામાં આવશે પરંતુ તે માત્ર હકીકતનું નિવેદન છે અને એકપક્ષીય હુકમનામા અથવા અન્ય ‘એકપક્ષીય’ હુકમના અર્થમાં પ્રતિવાદી સામે કરવામાં આવેલો હુકમ નથી જે કોર્ટ કરવા માટે અધિકૃત છે. નિયમ ૬ (૧) (એ) જે કરે છે તે માત્ર એક અવરોધ દૂર કરવાનું છે અને વધુ કંઈ નહીં. તે માત્ર કોર્ટને તે કરવાની સત્તા આપે છે જે તે આ સત્તા વિના કરી શકી ન હોત એટલે કે પક્ષકારોમાંથી એકની ગેરહાજરીમાં આગળ વધવું. નિયમ ૭ અને નિયમ ૧૩ વચ્ચેની ભાષાનો તફાવત આ બાબત પર ભાર મૂકે છે.

૨૭. હવે, જેમ આપણે જોયું છે તેમ, પ્રથમ સુનાવણી કાં તો મુદ્દાઓ નક્કી કરવા માટે અથવા આખરી સુનાવણી માટે હોય છે. જો તે માત્ર મુદ્દા નક્કી કરવા માટે હોય,

તો કોર્ટ તે તારીખે ‘એકપક્ષીય’ હુકમનામું પસાર કરી શકતી નથી કારણ કે ઓર્ડર ૧૫ નિયમ ૩ (૧) નો પ્રોવાઈસો પૂરો પાડે છે કે તે માત્ર ત્યારે જ થઈ શકે છે જ્યારે ‘પક્ષકારો અથવા તેમના વકીલો હાજર હોય અને તેમાંથી કોઈ વાંધો ન ઉઠાવે’. બીજી બાજુ, જો તે આખરી સુનાવણી માટે હોય તો ‘એકપક્ષીય’ હુકમનામું પસાર કરી શકાય છે, અને જો તે પસાર થાય છે, તો ઓર્ડર ૯, નિયમ ૧૩ અમલમાં આવે છે અને હુકમનામું રદ થાય તે પહેલાં કોર્ટે ‘તેને રદ કરવાનો હુકમ કરવો’ જરૂરી છે. નિયમ ૭ સાથે આની તુલના કરો જેને સામાન્ય રીતે, જોકે ભૂલથી, ‘એકપક્ષીય હુકમ’ તરીકે ઓળખવામાં

આવે છે તેને રદ કરવાની જરૂર નથી. કોડ દ્વારા કોઈ હુકમની પરિકલ્પના કરવામાં આવી નથી, અને તેથી હુકમને રદ કરવા માટે કોઈ હુકમની પરિકલ્પના પણ કરવામાં આવી નથી. પરંતુ હુકમનામું એ કોર્ટનો આદેશ અથવા હુકમ છે અને તેથી યોગ્ય ઔપચારિકતા સાથે કરવામાં આવેલા અને નોંધાયેલા અન્ય હુકમ દ્વારા જ રદ કરી શકાય છે.

૨૮. પછી નિયમ ૭ આવે છે જે પૂરો પાડે છે કે જો ‘મુલતવી રાખેલી સુનાવણીએ’ પ્રતિવાદી હાજર થાય છે અને તેની ‘અગાઉની ગેરહાજરી’ માટે સારું કારણ દર્શાવે છે, તો તેને દાવાના જવાબમાં સાંભળી શકાય છે ‘જાણે કે તે તેની હાજરી માટે નિર્ધારિત દિવસે હાજર થયો હોય’. કેટલાક વિદ્વાન ન્યાયાધીશો દ્વારા આનો એવો અર્થ કરી શકાય નહીં કે જો તે સારું કારણ ન દર્શાવે તો તેને બિલકુલ હાજર રહેવાની મંજૂરી આપી શકાતી નથી. તેનો અર્થ માત્ર એટલો જ છે કે જો તે હાજર થયો હોત તો તેણે જે સ્થાન મેળવ્યું હોત તે સ્થાને તેને પાછો મૂકી શકાતો નથી.

૨૯. આપણે આગળ ‘મુલતવી રાખેલી’ સુનાવણી તરફ વળીએ છીએ. તે ઓર્ડર ૧૭ માં વ્યવહાર કરવામાં આવે છે, નિયમ ૧(૧) કોર્ટને સુનાવણી મુલતવી રાખવાની સત્તા આપે છે અને જ્યારે પણ તે તેમ કરે છે ત્યારે તેણે પુરાવાની સુનાવણી શરૂ થઈ ગયા પછી જ્યાં સુધી હાજર તમામ સાક્ષીઓની તપાસ ન થાય ત્યાં સુધી દિવસ-પ્રતિ-દિવસ ચાલુ રહેવું જોઈએ તે સિવાય ‘દાવાની વધુ સુનાવણી માટે’ એક દિવસ નક્કી કરવો જોઈએ સિવાય કે કોર્ટ

લેખિતમાં નોંધવાના કારણોસર વધુ મુલતવી રાખવાનું જરૂરી માને. પછી નિયમ ૨ આવે છે -

‘જ્યાં, દાવાની સુનાવણી જે દિવસ માટે મુલતવી રાખવામાં આવી હોય તે દિવસે, પક્ષકારો અથવા તેમાંથી કોઈ હાજર થવામાં નિષ્ફળ જાય, તો કોર્ટ ઓર્ડર ૯ દ્વારા તે સંબંધમાં નિર્દેશિત પદ્ધતિઓમાંથી એકમાં દાવાનો નિકાલ કરવા આગળ વધી શકે છે અથવા તેને યોગ્ય લાગે તેવો અન્ય હુકમ કરી શકે છે’.

૩૦. હવે નિયમ ૨ માત્ર ત્યારે જ લાગુ પડે છે જ્યારે પક્ષકારોમાંથી એક અથવા બંને મુલતવી રાખેલી સુનાવણી માટે ‘નિયત દિવસે’ હાજર થતા નથી. તે ઘટનામાં, કોર્ટને ‘તેને યોગ્ય લાગે તેવો હુકમ કરવાની’ વધારાની સત્તા સાથે ઓર્ડર ૯ પર પાછા મોકલવામાં આવે છે. જ્યારે તે ઓર્ડર ૯ પર પાછી જાય છે ત્યારે તેને જણાય છે કે તેને મુલતવી રાખેલી સુનાવણી પર ફરીથી તે જ રીતે ‘એકપક્ષીય’ રીતે આગળ વધવાની સત્તા આપવામાં આવી છે જે રીતે તેણે પ્રથમ સુનાવણીમાં પક્ષકારોમાંથી એક અથવા બીજા હાજર ન થયા હોત તો કર્યું હોત, અથવા કરી શકી હોત, એટલે કે ‘એકપક્ષીય’ આગળ વધવાનો અધિકાર એવો અધિકાર છે જે દિવસેને દિવસે પ્રાપ્ત થાય છે કારણ કે દરેક મુલતવી રાખેલી સુનાવણી પર કોર્ટને ઓર્ડર ૯, નિયમ ૬ પર પાછા મોકલવામાં આવે છે. તે ભવિષ્યનું ગીરો નથી પરંતુ માત્ર તે વિશિષ્ટ સુનાવણીને લાગુ પડે છે જેમાં પક્ષકારને હાજર થવાની તક આપવામાં આવી

હતી અને તેણે તેનો લાભ લીધો ન હતો. તેથી, જો કોઈ પક્ષકાર ‘જે દિવસે દાવાની સુનાવણી મુલતવી રાખવામાં આવી હોય તે દિવસે’ હાજર થાય છે, તો તેને માત્ર એટલા માટે કાર્યવાહીમાં ભાગ લેતાં અટકાવી શકાતો નથી કારણ કે તે પ્રથમ અથવા અન્ય કોઈ સુનાવણીમાં હાજર થયો ન હતો.

૩૧. પરંતુ જોકે તેને મુલતવી રાખેલી સુનાવણીમાં હાજર રહેવાનો અધિકાર છે, તેને ઘડિયાળના કાંટા પાછા ફેરવવાનો કોઈ અધિકાર નથી. ઓર્ડર ૯, નિયમ ૭ તે સ્પષ્ટ કરે છે. તેથી, જ્યાં સુધી તે સારું કારણ ન દર્શાવી શકે, તેણે અગાઉ જે બન્યું છે તે બધું સ્વીકારવું પડશે અને જે તબક્કે તે આવે છે તે તબક્કેથી આગળ વધવામાં સંતોષ માનવો પડશે. પરંતુ તેનો વાસ્તવિક અર્થ શું થાય છે? તે નક્કી કરવા માટે પ્રથમ સુનાવણી પર પાછા જવું જરૂરી બનશે.

૩૨. આપણે પહેલેથી જ જોયું છે કે જ્યારે પ્રતિવાદીને સમન્સ જારી કરવામાં આવે છે ત્યારે તેમાં જણાવવું આવશ્યક છે કે સુનાવણી માત્ર મુદ્દા નક્કી કરવા માટે છે કે દાવાના આખરી નિકાલ માટે (ઓર્ડર ૫, નિયમ ૫). કોઈપણ ઘટનામાં, ઓર્ડર ૮, નિયમ ૧ અમલમાં આવે છે અને જો પ્રતિવાદી તેના બચાવની લેખિત કેફિયત રજૂ ન કરે, તો કોર્ટ આગ્રહ રાખી શકે છે કે તેણે રજૂ કરવી જોઈએ; અને જો, તેમ કરવાનું કહેવામાં આવતાં, તે પાલન કરવામાં નિષ્ફળ જાય ‘તો કોર્ટ તેની સામે ચુકાદો આપી શકે છે, અથવા દાવાના સંબંધમાં તેને યોગ્ય લાગે તેવો હુકમ કરી શકે છે.’ (ઓર્ડર ૮, નિયમ ૧૦).

આ કોર્ટને શક્ય તેટલી વ્યાપક વિવેકબુદ્ધિ આપે છે અને બંને પક્ષોને ન્યાય મળે તે જોવા માટે સક્ષમ બનાવે છે; અને જો સાક્ષીઓ હાજર હોય તો તેમને પણ; એક બાબત જેના પર આપણે પછીથી વ્યવહાર કરીશું.

૩૩. આપણે જોયું છે કે જો પ્રતિવાદી પ્રથમ સુનાવણીમાં હાજર ન થાય, તો કોર્ટ ‘એકપક્ષીય’ રીતે આગળ વધી શકે છે, જેનો અર્થ એ થાય છે કે તે લેખિત કેફિયત વિના આગળ વધી શકે છે; અને ઓર્ડર ૯, નિયમ ૭ સ્પષ્ટ કરે છે કે જ્યાં સુધી સારું કારણ દર્શાવવામાં ન આવે ત્યાં સુધી પ્રતિવાદીને તે સ્થાને પાછો મૂકી શકાતો નથી જે સ્થાન તે હાજર થયો હોત તો ધરાવતો હોત. તેનો અર્થ એ થાય છે કે જ્યાં સુધી તેને તેમ કરવાની મંજૂરી ન આપવામાં આવે ત્યાં સુધી તે લેખિત કેફિયત રજૂ કરી શકતો નથી, અને જો કેસ એવો હોય કે જેમાં કોર્ટ માને છે કે લેખિત કેફિયત રજૂ થવી જોઈતી હતી, તો ઓર્ડર ૮, નિયમ ૧૦ દ્વારા લાદવામાં આવેલા પરિણામો ભોગવવા જ પડશે. આપેલા કેસમાં તે પરિણામો શું હોવા જોઈએ તે કોર્ટે તેની ન્યાયિક વિવેકબુદ્ધિના ઉપયોગમાં નક્કી કરવાનું છે. કોઈ કઠોર અને ઝડપી નિયમ ઘડી શકાતો નથી. કેટલાક કેસોમાં વાદીને ખર્ચ આપવાનો હુકમ ન્યાયના હેતુઓને પૂર્ણ કરશે; મુલતવી રાખી શકાય છે અથવા સ્થળ પર જ લેખિત કેફિયત ધ્યાને લઈ શકાય છે અને મુદ્દાઓ ઘડી શકાય છે. અન્ય કેસોમાં, ન્યાયના હેતુઓ વધુ કડક પગલાંની માગ કરી શકે છે.”

૧૪. ૨૦૧૭ (૮) એસ.સી.સી. ૮૩૭ માં વિજય સિંહ વિ. શાંતિ દેવી ના

કેસમાં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે, ફરિયાદ ૧૨ માં, ધી કોડના ઓર્ડર ૯ રૂલ ૬, ખાસ કરીને કલોઝ (એ) નો સંદર્ભ આપીને ઠરાવ્યું હતું કે જ્યારે સમન્સ યોગ્ય રીતે બજાવવામાં આવે છે અને પ્રતિવાદી હાજર થતો નથી, ત્યારે કોર્ટ એવો હુકમ કરી શકે છે કે દાવાની એકપક્ષીય સુનાવણી કરવામાં આવશે અને કાયદાની ઉપરોક્ત જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને આપું હુકમનામું પસાર કરવું એ માન્ય અને કાયદેસરનું હુકમનામું છે. ફરિયાદ ૧૨ નીચે મુજબ વંચાય છે:-

“૧૨. આપણે માત્ર કલોઝ (એ) સાથે સંબંધિત છીએ, જે પૂરી પાડે છે કે જો સમન્સ યોગ્ય રીતે બજાવવામાં આવ્યા હોય અને પ્રતિવાદી હાજર ન થાય, તો કોર્ટ એવો હુકમ કરી શકે છે કે દાવાની એકપક્ષીય સુનાવણી કરવામાં આવશે. આ કેસમાં, આ પ્રક્રિયાનું પાલન કરવામાં આવ્યું હતું અને એકપક્ષીય હુકમનામું પસાર કરવામાં આવ્યું હતું. તેમાં કોઈ શંકા નથી કે એકપક્ષીય હુકમનામું પણ એક માન્ય હુકમનામું છે. તેની પાસે તે જ બળ છે જે સ્પર્ધા પર પસાર કરાયેલા હુકમનામા પાસે હોય છે. જ્યાં સુધી એકપક્ષીય હુકમનામું પાછું ખેંચવામાં ન આવે અથવા રદ કરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી તે પક્ષકારો માટે કાયદેસર અને બંધનકર્તા છે.”

૧૫. ૨૦૦૫ (૧) એસ.સી.સી. ૭૮૭ માં ભાનુ કુમાર જૈન વિ. અર્યના કુમાર ના કેસમાં, ફરિયાદ ૩૮ માં, માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું:-

“૩૮. અમારા મતે, આ ક્ષિધાનો ઉકેલ એ ઠરાવીને લાવી શકાય છે કે જ્યાં

પ્રતિવાદીને ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા એકપક્ષીય સુનાવણી માટે દાવો મૂકવાના હુકમની શુદ્ધતા અથવા અન્યથા અને/અથવા તેની સમક્ષ પ્રતિવાદીની ગેરહાજરી માટે પૂરતા કેસના અસ્તિત્વ અંગે દલીલ ઉઠાવવાની મંજૂરી આપવામાં આવશે નહીં, ત્યાં કોડની કલમ ૯૬(૨) સામે તેના દ્વારા દાખલ કરાયેલી પ્રથમ અપીલમાં દાવાના ગુણદોષ પર દલીલ કરવાનું તેના માટે ખુલ્લું રહેશે જેથી તે દલીલ કરી શકે કે વાદીઓ દ્વારા રેકર્ડ પર લાવવામાં આવેલી સામગ્રી તેની તરફેણમાં હુકમનામું પસાર કરવા માટે પૂરતી ન હતી અથવા દાવો અન્યથા ટકી શકે તેમ ન હતો. અદાલતની હકુમતનો અભાવ પણ આવી અપીલમાં સંભવિત દલીલ હોઈ શકે છે. જોકે, અમે શ્રી ચૌધરી સાથે સંમત છીએ કે કોડના ઓર્ડર ૯ રૂલ ૧૩ સાથે જોડાયેલ ‘સ્પષ્ટતા’ નું કડક અર્થઘટન થવું જોઈએ જેમ કે આ કોર્ટ દ્વારા રાની ચૌધરી (ઉપર મુજબ), પી. કિરણ કુમાર (ઉપર મુજબ) અને શ્યામ સુંદર શર્મા વિ. પન્નાલાલ જયસ્વાલ અને અન્ય માં ઠરાવવામાં આવ્યું હતું.”

૧૬. જ્યાં સુધી પ્રથમ ગ્રાઉન્ડનો સંબંધ છે, પ્રતિવાદીનો એવો કેસ નથી કે તેના પર કોઈ સમન્સ બજાવવામાં આવ્યું ન હતું. વાસ્તવમાં, આ એવો કેસ છે જ્યાં પ્રતિવાદી અદાલત સમક્ષ હાજર થયા હતા, પોતાની લેખિત કેફિયત દાખલ કરવા માટે મુદતો માગી હતી, અને ત્યારબાદ હાજર ન રહેવાનું પસંદ કર્યું હતું. તેના દ્વારા, એકપક્ષીય હુકમનામું રદ કરવા માટેનું પ્રથમ ગ્રાઉન્ડ પ્રતિવાદી માટે ઉપલબ્ધ નથી.

૧૭. બીજા ગ્રાઉન્ડના સંબંધમાં, જ્યારે દાવો સુનાવણી માટે બોલાવવામાં આવ્યો ત્યારે દાવાની કાર્યવાહીમાંથી પ્રતિવાદીની ગેરહાજરીને સમજાવવા અથવા વાજબી ઠેરવવા માટે પૂરતો એક પણ સંજોગ રેકર્ડ પર મૂકવામાં પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વકીલ નિષ્ફળ ગયા હતા.

૧૮. અપીલની સુનાવણી દરમિયાન, આ કોર્ટે પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વકીલને પૂછ્યું હતું કે શું પ્રતિવાદી એકપક્ષીય હુકમનામું રદ કરવા અને નવેસરથી વિચારણા માટે બાબત પરત રિમાન્ડ કરવાના હેતુથી વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા હુકમનામું કરાયેલ મુદ્દલ રકમ કોર્ટમાં જમા કરાવવા માટે તૈયાર અને ઉત્સુક છે, અને તેના દ્વારા પ્રતિવાદીને તેના બચાવમાં પુરાવા રજૂ કરવાની પરવાનગી આપવા તૈયાર છે. પ્રતિવાદીના વિદ્વાન વકીલે સ્પષ્ટપણે ઇનકાર કર્યો હતો અને સ્પષ્ટપણે રજૂઆત કરી હતી કે તેમના પક્ષકાર હુકમનામું કરાયેલી મુદ્દલ રકમનો કોઈપણ ભાગ જમા કરાવવા માટે તૈયાર અને ઉત્સુક નથી.

૧૯. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં લેતાં, પ્રતિવાદી ધી કોડના ઓર્ડર ૯ રૂલ ૧૩ હેઠળ એકપક્ષીય હુકમનામું રદ કરવા માટે કોઈ કેસ બનાવવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે. જી. રત્ન રાજ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતનો ચુકાદો એકપક્ષીય હુકમનામું શું બનાવે છે તે વ્યાખ્યાયિત કરે છે, અને તેનો સિદ્ધાંત વર્તમાન કેસની હકીકતો પર લાગુ કરતાં, પ્રતિવાદીને મદદ કરતો નથી. કોઈનો એવો કેસ નથી કે આ હુકમનામું એકપક્ષીય હુકમનામું ન

હતું, તે નિર્વિવાદપણે પ્રતિવાદીની ગેરહાજરીમાં પસાર થયેલું એકપક્ષીય હુકમનામું છે. જોકે, આ ગ્રાઉન્ડ પરની દલીલ તેથી નિષ્ફળ જાય છે.

૨૦. પ્રતિવાદીએ પોતાની મરજી અને પસંદગીથી હાજર ન રહેવાનું પસંદ કર્યું હતું. પ્રતિવાદીએ ઓર્ડર ૯ રૂલ ૧૩ હેઠળ એકપક્ષીય હુકમનામું રદ કરવા માટે કોઈ અરજી પણ દાખલ કરી નથી. તેમ છતાં, આ કોર્ટે ધી કોડની કલમ ૯૬ હેઠળ પ્રથમ અપીલના કાર્યક્ષેત્રને ધ્યાનમાં રાખીને એકપક્ષીય હુકમનામું રદ કરવા માટેની વિચારણાની તપાસ કરી છે.

૨૧. મનના બિન-ઉપયોગની બીજી દલીલના સંબંધમાં, વાદીએ પ્રતિવાદીને બ્રાસ પાર્ટ્સ અને હાર્ડવેર મટિરિયલ્સ વેચવા બદલ રૂ. ૪૨,૦૬,૨૫૦/- ની બાકી રકમ વસૂલ કરવા માટે દાવો દાખલ કર્યો હતો. વાદગ્રસ્ત ચુકાદામાં, ફરરા ૧૦, ૧૧ અને ૧૨ માં બટાટાની ખરીદી (રૂ. ૪,૭૬,૦૬૫/-) અને વાદી કંપની ટેલિફોનિક સેવાઓ (રૂ. ૨૭,૫૩૫/-) મેળવવા માટે હકદાર હોવાના સંદર્ભો હતા, જે સ્પષ્ટપણે વાદીના વાસ્તવિક કેસ સાથે સંબંધિત નથી. જોકે, આ ટાઇપોગ્રાફિકલ ભૂલો હતી જે વાદગ્રસ્ત ચુકાદામાં આવી ગઈ હતી. વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટે કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજર, ૧૯૦૮ ની કલમ ૧૫૨ હેઠળ આંક ૪૭ પર નવો હુકમ/સુધારા હુકમ પસાર કરીને સદર ટાઇપોગ્રાફિકલ ભૂલોને સુધારી લીધી છે. આ ટાઇપોગ્રાફિકલ ભૂલો યોગ્ય રીતે સુધારી લેવામાં આવી હોવાથી તેને મનનો બિન-ઉપયોગ કહી શકાય નહીં. તેવી જ રીતે, ચુકાદાના કારણોના ભાગમાં દર્શાવેલા વ્યાજના દર

(વાર્ષિક ૬%) અને ચુકાદાના હુકમના ભાગ (વાર્ષિક ૧૮%) વચ્ચેની વિસંગતતા પણ ટાઈપોગ્રાફિકલ ભૂલ હતી અને આંક ૪૭ પરના તે જ હુકમ દ્વારા સુધારી લેવામાં આવી હતી. આ પણ મનનો બિન-ઉપયોગ ગણી શકાય નહીં.

૨૨. એકપક્ષીય કાર્યવાહીમાં પોતાનો કેસ સાબિત કરવા માટે, વાદીએ સાક્ષીના પાંજરામાં પ્રવેશવા ઉપરાંત નીચેના દસ્તાવેજ પુરાવા રજૂ કર્યા હતા:

આંક નં.	દસ્તાવેજ / વિગત
આંક ૧૭ થી ૨૧	૨૬ જુલાઈ ૨૦૧૭ પછીના સમયગાળાને આવરી લેતા, પ્રતિવાદીને વ્રાસ પાર્સ અને અન્ય વસ્તુઓ પૂરી પાડવા માટેના મૂળ બિલો / ઇન્વોઈસ (બિલ નં. ૩૧, ૩૮, ૩૯, ૪૨, ૪૬).
આંક ૨૨ અને ૨૩	ઉપરોક્ત બિલો માટે જારી કરાયેલા સી ફોર્મ્સ.
આંક ૨૪ અને ૨૫	ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ પ્રમાણપત્રો સાથે, ૧ જાન્યુઆરી ૨૦૧૬ થી ૩૧ જુલાઈ ૨૦૧૭ અને ૮ એપ્રિલ ૨૦૧૭ થી ૩૧ ઓક્ટોબર [વર્ષ જણાવેલ નથી] ના સમયગાળા માટેના મૂળ ખાતાવહી હિસાબો.
આંક ૨૬ થી ૩૪	બાકી રકમની ચુકવણી તરફ પ્રતિવાદી દ્વારા મોકલવામાં આવેલા ચેકની નકલો, જે વણચૂકવાયેલી પરત ફરી હતી.
આંક ૩૭, ૩૮, ૩૯, ૪૦	ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ પ્રમાણપત્ર સાથે પ્રતિવાદીનું ખાતાવહી ખાતું.
આંક ૪૭	મૂળ ચુકાદામાં ટાઈપોગ્રાફિકલ ભૂલો સુધારતો કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજર, ૧૯૦૮ ની કલમ ૧૫૨ હેઠળ વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલો સુધારા હુકમ.

૨૩. તમામ પુરાવાઓ પડકાર્યા વિનાના રહ્યા હતા, કારણ કે પ્રતિવાદી ટ્રાયલમાં ભાગ લેવામાં નિષ્ફળ રહ્યા હતા. આ કોર્ટને જણાય છે કે વાદીએ એકપક્ષીય દાવામાં પ્રતિવાદી સામેનો પોતાનો કેસ સાબિત કરવાનો બોજો

યોગ્ય રીતે નિભાવ્યો હતો. હુકમનામું એકપક્ષીય રીતે પસાર થયું હોવા છતાં, માન્ય અને અસરકારક હુકમનામું છે. પ્રતિવાદી જે ચુકાદા અને હુકમનામા સામે અપીલ કરવામાં આવી છે તેમાં કોઈપણ સંજોગો, ગેરકાયદેસરતા અથવા કાયદાના ઉલ્લંઘનને દર્શાવવામાં નિષ્ફળ રહ્યા છે. બંને બાબતોમાં પ્રતિવાદી દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા ગ્રાઉન્ડ્સમાં કોઈ તથ્ય નથી.

૨૪. ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં લેતાં, પ્રતિવાદી બંને બાબતોમાં નિષ્ફળ રહ્યા છે. પ્રતિવાદીએ એકપક્ષીય હુકમનામું રદ કરવા માટે કોઈ કેસ બનાવ્યો નથી. પ્રતિવાદી એ સ્થાપિત કરવામાં વધુ નિષ્ફળ રહ્યા છે કે વિદ્વાન ટ્રાયલ કોર્ટ મનના ઉપયોગ વિના હુકમનામું પસાર કર્યું હતું. તેના દ્વારા, આ કોર્ટને વાદગ્રસ્ત હુકમનામામાં દખલ કરવાનું કોઈ કારણ જણાતું નથી.

૨૫. તદનુસાર, પ્રથમ અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને ફગાવી દેવામાં આવે છે.

૨૬. પરિણામે, સિવિલ એપિલકેશન અસ્તિત્વમાં રહેતી નથી અને તદનુસાર તેનો નિકાલ કરવામાં આવે છે. અગાઉ આપવામાં આવેલી વચગાળાની દાદ, જો કોઈ હોય, તો તરત જ રદ થાય છે.

૨૭. રજીસ્ટ્રીને સંબંધિત કોર્ટને આર એન્ડ પી, જો કોઈ હોય, તો તાત્કાલિક પરત મોકલવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવે છે.

(જે. સી. દોશી, ન્યાયમૂર્તિ)

શેખર પી. બર્વે

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====